

prof. dr hab. inż. Paweł Janiszewski
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
Wydział Bioinżynierii Zwierząt
Katedra Hodowli zwierząt Futerkowych i Łowiectwa

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgr. inż. Huberta Codrow pt. „Czynniki kształtujące wizerunek łowiectwa wśród młodzieży szkół średnich w Polsce” wykonanej w Katedrze Łowiectwa i Ochrony Lasu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu pod kierunkiem Promotora prof. dr. hab. Macieja Skorupskiego i Promotora pomocniczego dr inż. Anny Wierzbickiej

W ujęciu historycznym łowiectwo było jednym z najdawniejszych sposobów zdobywania pokarmu, jak i różnych innych dóbr materialnych. Tym samym łowiectwo było wówczas pierwszym i niemal najważniejszym działaniem pozwalającym na przeżycie. W dużo późniejszych czasach, bo pod koniec średniowiecza, myślistwo oraz kultura łowiecka, czerpiąca z etosu rycerskiego, stała się ważnym składnikiem obyczajowości dworskiej, aby w następnych wiekach wpisać się w życie także polskiego ziemiaństwa. Wraz z rozwojem cywilizacji łowiectwo więc ewoluowało oraz zmieniało się, aż do czasów współczesnych, pełniąc przez wieki różnorodne funkcje społeczne i gospodarcze.

Łowiectwo jest także niezwykle istotne pod względem kulturowym, gdyż związane z nim zwyczaje, ceremoniał, malarstwo, literatura, jak również specyficzny język jakim od dawna posługiwali się, i nadal posługują myśliwi, także kształtowały się przez stulecia do współczesności. Dzięki temu w wielu krajach wybrane aspekty kultury łowieckiej stanowią wyjątkowo cenne niematerialne dziedzictwo. Tak jest np. z polskim sokolnictwem, czyli także elementem łowiectwa, które od 2015 zostało wyróżnione i ujęte na Krajowej Liście Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO.

Jednak współcześnie łowiectwo budzi także wiele kontrowersji. Podczas, gdy część osób nieustannie rozwija i kultywuje prawdziwe zamiłowanie do wszelkich aspektów z nim

związanych, inni całkowicie kwestionują jego sens, domagając się ograniczenia łowiectwa, lub wręcz do jego zakazania. Warto więc zbadać i oficjalnie zaprezentować czynniki, którymi kieruje się zarówno jedna, jak i druga z wymienionych powyżej grup społeczeństwa.

W związku z powyższym uważam, że temat badawczy analizowany przez mgr. inż. Huberta Codrow jest aktualny oraz istotny z punktu widzenia naukowego, poznawczego i aplikacyjnego.

Przedstawiona do oceny dokumentacja rozprawy doktorskiej mgr. inż. Huberta Codrow liczy łącznie 60 stron, z czego na początkowych 30 stronach dokonano autorskiego opracowania rozprawy (wliczając w to strony tytułowe, spis treści i wymagane oświadczenia). Na pozostałych stronach załączono wydruki publikacji stanowiących jej podstawę oraz wymagane dodatkowe dokumenty, w tym oświadczenia Współautorów dotyczące ich udziału w procesie powstawania poszczególnych prac.

Rozprawa została przygotowana w oparciu o powiązany tematycznie zbiór trzech artykułów naukowych (dwóch oryginalnych i jednego przeglądowego), opublikowanych w latach 2022-2025, której Doktorant nadał zbiorczy tytuł „Czynniki kształtujące wizerunek łowiectwa wśród młodzieży szkół średnich w Polsce”.

Przedstawiony do oceny cykl składa się z następujących publikacji (wymienionych chronologicznie):

1. **Codrow H.**, Łukowski A., Klimkiewicz M., Krokowska-Paluszak M., Wierzbicka A., Skorupski M. 2022. Do forest experience, socialization and demographic characteristics affect the attitudes toward hunting of youths from urban areas? *Forests* 13. 1803. <https://doi.org/10.3390/f13111803> (2,4 IF, 100 pkt. MNiSW)
2. **Codrow H.**, Wierzbicka A., Skorupski M. 2023. Factors shaping teenagers and young adults' approach to hunting: a review of literature / Čimbenici koji oblikuju pristup lovu kod tinejdžera i mladih: pregled literature. *Šumarski list*, 147, 1–2: 75–79. [https://doi.org/10.31298/sl.147.1-2.6_\(0,5 IF, 20 pkt. MNiSW\)](https://doi.org/10.31298/sl.147.1-2.6_(0,5 IF, 20 pkt. MNiSW))
3. **Codrow H.**, Wierzbicka A., Łukowski A., Skorupski M. 2025. Exploring attitudes toward hunting among Polish teenagers: insights from a national survey. *Sylvan* 169 (1): 45–56. [https://doi.org/10.26202/sylvan.2024069_\(0,654 IF, 70 pkt. MNiSW\)](https://doi.org/10.26202/sylvan.2024069_(0,654 IF, 70 pkt. MNiSW))

Uważam, że powyższe publikacje ze względu na ich jakość merytoryczną, sposób przedstawienie wyników i ciąg myślowy w nich zawarty mogą być podstawą o ubieganie się o stopień naukowy doktora.

Wszystkie wskazane przez Doktoranta prace zostały wydane w recenzowanych czasopismach naukowych, indeksowanych przez Journal Citation Report. Łącznie posiadają sumaryczny współczynnik wpływu IF=3,554 oraz 190 punktów MNiSW (wg punktacji obowiązującej w roku opublikowania). Dane bibliometryczne przedstawionych publikacji są mierzalne oraz obiektywne, co jednoznacznie świadczy o wysokiej jakości i znaczeniu dla nauki wyników badań zawartych w rozprawie doktorskiej mgra inż. Huberta Codrow.

Należy także nadmienić, że wszystkie trzy publikacje stanowiące podstawę rozprawy doktorskiej są współautorskie. Wraz z Doktorantem wystąpiło w nich łącznie 6 Autorów. Warto zwrócić uwagę, że poszczególni współautorzy powtarzają się we wszystkich publikacjach, co może wskazywać, iż Doktorant prowadził swoje badania w stałej grupie doświadczonych naukowców, a tym samym, że potrafi pracować zespołowo. Natomiast na znaczący wkład mgr. inż. Huberta Codrow w realizację badań i powstanie omawianych prac wskazuje fakt, że we wszystkich artykułach jest pierwszym autorem.

Na wstępie merytorycznej oceny chciałbym zaznaczyć, że autorskie opracowanie rozprawy na podstawie wyników zaprezentowanych w publikacjach wchodzących w jej skład uważam za dobrze przygotowane i czytelne. Zawiera ono następujące elementy: „Wykaz publikacji będących podstawą pracy doktorskiej”, „Streszczenie”, „Abstract”, „Wstęp”, „Przegląd literatury”, „Metody”, „Wyniki badań” - podzielone na dwa podrozdziały, „Wnioski” oraz „Literatura”.

Rozpoczynając ocenę szczegółową stwierdzam, że tytuł rozprawy dobrze oddaje zawartą treść i jest wypadkową tematyki prac wchodzących w jej skład. Podobnie „Streszczenie” oraz „Abstract” dobrze charakteryzują całość pracy, w tym uzyskane wyniki. W przypadku słów kluczowych miałbym sugestię uzupełnienia ich słowem „edukacja”.

Rozdział „Wstęp” uzasadnia podjęcie opisywanych badań, Ten fragment opracowania został dobrze przygotowany i umożliwia lepsze zrozumienie zagadnień przedstawionych w jego dalszych częściach. Na końcu tego rozdziału zostały podane trzy pytania, na które odpowiedź miały dać wykorzystane w badaniach ankiety. Nie jest jednak jednoznaczne, czy były to główne i jedyne cele badań, gdyż takie sformułowanie nie zostało tam zawarte. Warto byłoby w tym miejscu także przedstawić hipotezy badawcze, które następnie zostałyby poddane weryfikacji w trakcie realizacji prac badawczych.

W rozdziale „Metody” została zamieszczona m.in. ankieta wykorzystana w badaniach oraz pięciostopniowa skala odpowiedzi Likerta. Metodę tę oceniam jako właściwie dobraną, gdyż skala Likerta jest jednym z najpopularniejszych narzędzi w badaniach ankietowych, pozwalających mierzyć stopień akceptacji różnego rodzaju zjawisk społecznych, a w tym przypadku akceptacji łowiectwa. Także właściwie oceniam dobór metod analizy statystycznej uzyskanych wyników, jakie wykorzystał w swoich badaniach mgr. H. Codrow. W rozdziale tym Autor opisał także procedury wyboru respondentów. Jednak w tej części pracy zabrakło mi dokładnego zestawienia, nawet w formie tabelarycznej, konkretnych danych liczbowych dotyczących wielkości reprezentatywnej próby w poszczególnych etapach badań (badania pilotażowe i badania ogólnopolskie), ilości wszystkich wysłanych ankiet oraz liczby otrzymanych i poprawnie wypełnionych ankiet. Takie dane są co prawda zawarte w obu załączonych publikacjach, jednak kompletne informacje na ten temat powinny znaleźć się także w tym rozdziale rozprawy.

W rozdziale „Wyniki badań” Doktorant w uporządkowany sposób, w dwóch podrozdziałach, przedstawił uzyskane wyniki z poszczególnych etapów (publikacji) wchodzących w skład ocenianej rozprawy. Za najbardziej interesujące w tym etapie badawczym uważam wskazanie ilości osób (procentowego udziału), które uznały, że polowania są niezbędne do regulowania liczebności zwierzyny i naturalnej równowagi w środowisku (51% w badaniu pilotażowym i 60% w badaniu ogólnopolskim). Może to być istotnym merytorycznym argumentem w różnego rodzaju dyskusjach na przedmiotowy temat.

Autor w końcowej części każdego z dwóch podrozdziałów „Wyników badań” dokonuje też porównania wyników badań własnych z wcześniejszymi wynikami innych autorów. Jest to więc typowa dyskusja naukowa, a w związku z tym sugerowałbym zmianę nazwy tego rozdziału na „Wyniki i dyskusja”, bądź wydzielenie części dyskusyjnej do oddzielnego i odpowiednio nazwanego rozdziału.

Wyniki swoich badań Pan mgr inż. Hubert Codrow podsumował formując następujące 4 wnioski zaprezentowane w oddzielnym rozdziale rozprawy:

1. Wyniki badań nastawienia uczniów szkół średnich w Polsce wobec łowiectwa wskazują na ogólne pozytywne postrzeganie tej aktywności;
2. Różnice demograficzne, takie jak płeć, rodzaj szkoły i wiek, miały znaczący, ale umiarkowany wpływ na postawy uczniów wobec polowań;

3. Uczniowie techników i szkół branżowych byli do łowiectwa nastawieni bardziej pozytywnie niż uczniowie liceów ogólnokształcących;
4. Bezpośrednie doświadczenia związane z częstym przebywaniem w lesie i kontaktem z łowiectwem miały stosunkowo niewielki wpływ na postawy uczniów, co sugeruje, że inne czynniki, takie jak kultura i wpływy rodzinne, mogą odgrywać większą rolę.

W ocenie Recenzenta w większości zostały one sformułowane logicznie i prawidłowo, co wskazuje na umiejętność Autora do przeprowadzenia właściwej analizy uzyskanych wyników badań.

Moim zdaniem na podkreślenie zasługuje trzeci z ww. wniosków, wskazujący na zróżnicowane podejście do łowiectwa w zależności od profilu szkoły średniej, w której Autor przeprowadzał badania. Stwierdzenie to może być bowiem podstawą do merytorycznych i konkretnych propozycji do ewentualnego wprowadzeniem do programu nauczania w liceach ogólnokształcących dodatkowych zajęć, w ramach których większy nacisk położony byłby na omawianie zagadnień dotyczących roli i znaczenia gospodarki łowieckiej oraz leśnej w ochronie i kształtowaniu środowiska naturalnego.

Nasuwa mi się natomiast pytanie o sformułowanie zawarte w ostatnim punkcie wniosków, iż kultura może odgrywać większą rolę na postawę uczniów dotycząca łowiectwa. Co Autor chciał przez to wyrazić? Stwierdzenie to nie wynika bezpośrednio z badań autorskich, więc warto byłoby to bardziej wytłumaczyć.

Spis literatury obejmuje łącznie 62 pozycje, które zostały właściwie dobrane oraz odpowiednio wykorzystane przez Autora.

Z obowiązku Recenzenta chciałbym zwrócić jednak uwagę na występujące w ocenianej rozprawie doktorskiej sformułowania mogące budzić niejasności lub wątpliwości. Stosunkowo często w poszczególnych rozdziałach używane są wyrażenia określające konkretną grupę wiekową respondentów, co oczywiście wynika z omawianej tematyki badawczej. Chodzi mi o takie wyrażenia jak: „nastolatki i młodzi dorośli”, „dzieci młodsze”, „młodzi ludzie”, „populacja dorosła”, „młodsza i starsza populacja”, itp., Pojawiają się one zarówno przy opisie badań własnych, jak i podczas omawiania wcześniejszych badań innych autorów. Uważam, że warto byłoby czasem doprecyzować je, np. konkretnym przedziałem wiekowym wyrażonym latami.

Wszelkie wymienione powyżej nieliczne uwagi nie obniżają mojego pozytywnego całokształtu ocenianej rozprawy i publikacji wchodzących w jej skład, a wynikają jedynie z chęci podniesienia czytelności przedstawionego opracowania.

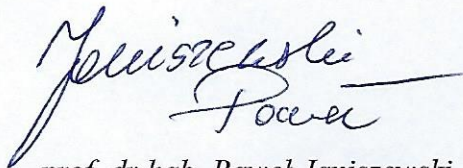
Podsumowując, uważam, że Doktorant podczas realizacji badań, przygotowywania wcześniej wymienionych publikacji oraz ich podsumowującego opracowania wykazał się znacznym zasobem wiedzy naukowej, co świadczy że nabył w wysokim stopniu umiejętności samodzielnego planowania i prowadzenia badań oraz analizowania i omawiania uzyskanych wyników.

Wniosek końcowy

Recenzowana rozprawa doktorska jest logicznym i merytorycznym oryginalnym opracowaniem przygotowanym na bazie trzech tematycznie zgodnych publikacji. Zaprezentowane wyniki badań mają znaczenie naukowe, jak i mogą być wykorzystane w praktyce, np. w edukacji młodzieży szkolnej. Wyniki uzyskane przez Autora są wartościowym i oryginalnym osiągnięciem badawczym i przyczyniają się do rozwoju badań w zakresie dyscypliny Nauki Leśne.

Mając powyższe na uwadze stwierdzam, że praca doktorska mgr. inż. Huberta Codrow zatytułowana „Czynniki kształtujące wizerunek łowiectwa wśród młodzieży szkół średnich w Polsce” spełnia wymagania określone w artykule 187 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 roku (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.).

Tym samym przedkładam Wysokiej Radzie Naukowej Dyscypliny Nauki Leśne Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu wnioski o dopuszczenie mgr. inż. Huberta Codrow do dalszych etapów postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora.

prof. dr hab. Paweł Janiszewski